

connected with the drying out of Hutter Pond in 1782 is situated in the east part under the present-day road surface. They are adjacent to alluvial sediments of the Ponávka Stream and the pond, which was of a medieval origin.

Antonín Zůbek

Brno (k. ú. Černovice, okr. Brno-město)

Ul. Blatouchová, ul. Přední, ul. Spojka, parc. č. 481, 495, 500, 508, 513, 518, 523.

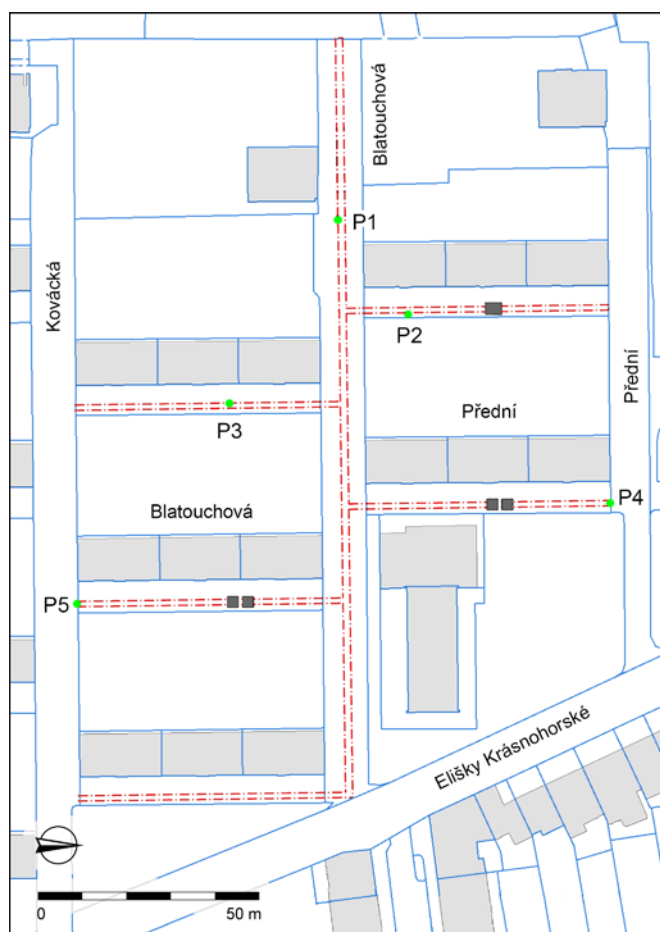
Novověk – industriální období. Město. Jiná evidence.

Záchranný výzkum. Uložení nálezů: dočasně Archaia Brno z. ú.

Lokalizace: WGS-84 – 49.186401935, 16.630349048; 49.185152639, 16.630625809; 49.184850974, 16.632997652; 49.186613242, 16.631617731

Archeologický výzkum byl realizován v souvislosti se stavbou „Brno, Blatouchová, Spojka – rekonstrukce kanalizace a vodovodu“ (obr. 11). Jeho provedení zajistila společnost Archaia Brno z. ú. (akce č. A4/2020), terénní část výzkumu se uskutečnila od února do srpna 2020.

Dokumentovaná partie podloží v oblasti Blatouchové ulice byla tvořena fluviaálními sedimenty jemnozrnného složení (plastické hlíny, písčité hlíny, hlinité písky) s převahou šedé barvy.

Obr. 11. Brno, ulice Blatouchová. Rekonstruovaná trasa kanalizace vyznačena červenými liniemi, zelenými kroužky vyznačena poloha dokumentovaných profilů, šedými čtverečky zaregistrované jámy na hašení vápna. Archaia Brno z. ú.

Fig. 11. Brno, Blatouchová Street. A reconstructed sewerage route is marked with red lines, the position of the documented profiles with green circles and the lime slaking pits with grey squares. Archaia Brno z. ú.

V hlubších výkopech na ulici Spojka bylo dosaženo hrubozrnných usazenin (štěrků a písků). K uložení části jemnozrnných sedimentů docházelo až v historické době. Do jisté míry to prokazoval nález velmi malého keramického zlomku, který bylo možné s jistými výhradami datovat do období novověku.

Území bylo zřejmě součástí záplavové zóny řeky Svitavy, a proto nenabízelo atraktivní podmínky k osídlení. Vyřešení negativního vlivu povodní přinesla až regulace říčního koryta, ke které bylo přikročeno ve 40. letech 19. století (k povodním a regulacím viz Brázdil et al. 2010). Žádné pravěké ani historické situace nebyly zaznamenány. I v historickém období byla oblast využívána především zemědělsky.

Přímo na náplavové sedimenty dosedalo souvrství novodobých navážek a konstrukčních vrstev komunikací. Tvořilo svrchní část terénu, v průměru do hloubky 0,60–1,20 m. Jeho vznik lze spojit s výstavbou sídliště v polovině 20. století. S ním zřejmě souvisí také výskyt jam na hašení vápna. Zaregistrováno bylo pět objektů, které jsou potvrzením stavařské praxe a postupů užívaných v poválečném období (Zůbek 2020).

Literatura

Brázdil, R., Valášek, H., Soukalová, E. et al. 2010: *Povodně v Brně.*

Historie povodní, jejich příčiny a dopady. Brno: Archiv města Brna.

Zůbek, A. 2020: *Brno - Blatouchová, Spojka - rekonstrukce kanalizace a vodovodu.* Rkp. nálezové zprávy, č. akce A4/2020. Uloženo:

archiv Archaia Brno z. ú.

Summary

An excavation in Blatouchová, Přední and Spojka Streets in Černovice cadastral area (Brno-City District; Fig. 11) documented the composition of the subsoil, modern backfills and road layers connected with the construction of the housing estate in the middle of the 20th century. No prehistoric or historical contexts were detected; the area had been primarily used for farming in the past.

Antonín Zůbek

Brno (k. ú. Dvorská, okr. Brno-město)

Ul. Zapletalova, parc. č. 237, 480.

Středohradištní období (RS3), vrcholný středověk. Sídlíště.

Vertikální řez. Záchranný výzkum. Uložení nálezů:

Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84 – 49.1428919N, 16.7045633E; 49.1406531N, 16.7007975E

Od dubna 2020 probíhala v městské čtvrti Brno-Dvorská rozsáhlá rekonstrukce kanalizační a vodovodní sítě, během které byly kromě dokladů neolitického osídlení (viz oddíl Neolit) zaznamenány také raně a vrcholně středověké aktivity. Ve stěně výkopu u rybníka na ulici Zapletalova byl dokumentován jeden objekt nepravidelného tvaru, ze kterého byla získána keramika datovaná do středohradištního období. Poblíž byl zjištěn druhý podobný objekt, z něhož se nálezy získat nepodařilo. Ve středu Dvorské, v křižovatce ulic Zapletalova a Vlčkova, byly rozpoznány tři menší objekty (ve dvou případech snad kůlové jámy), které měly podobný charakter výplně. V jednom z těchto objektů byla vyzvednuta keramika datovatelná do 2. poloviny 13. až 14. století.

Literatura

Neuvedeno.

Summary

A rescue excavation took place in Zapletalova Street in the cadastral area of Dvorska (Brno-City District) in 2020, detecting part of the occupation from the Middle Hillfort Period and from the second half of the 13th to the 14th century.

Jiří Zubalík

Brno (k. ú. Chrlice, okr. Brno-město)

Chrlice; „Horní louky“, parc. č. 2556, 2557.

Mladohradištní období (RS4). Sídliště. Vertikální řez. Záchraný výzkum. Uložení nálezů: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-8 – 49.136083771, 16.648618374

Liniový výkop z intravilánu Brna-Chrlice do čisticí stanice Modřice procházel především fluvialními sedimenty a z podstatné části byl nedostupný kvůli vysoké hladině spodní vody. V jediném místě, u fotbalového hřiště u Chrlice, byly ovšem na vystupující sprašové návěži zkoumány dva sídlištní objekty dosud neznámé lokality mladohradištního stáří.

Literatura

Neuveдено.

Summary

Two Late Hillfort Period features were detected in a line construction in “Horní louky” field in Brno-Chrlice (Brno-City District).

David Parma

Brno (k. ú. Jundrov, okr. Brno-město)

Holedná, parc. č. 2493/1.

Vrcholný středověk. Neurčený areál. Náhodný zásah/nález. Průzkum. Uložení nálezů: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84 – 49.208944444N, 16.538027778E

V květnu roku 2020 náhodně našel D. Bláha v lesním terénu asi 480 m jižně od vrcholu Holedná (391,1 m n. m.) železnou ostruhu (obr. 12). Místo nálezů je situováno v nadmořské výšce okolo 354 m, v horní partii úžlabiny, která člení prudký východní svah spadající k pravému břehu Svratky. Jedná se o kompletní ostruhu s prohnutými rameny, která spolu svírají lomený oblouk, přičemž na spojnici je tělo ostruhu vytaženo do krátké hrotilé manžety. Závěr ramen tvoří ploténky asymetricky posunuté směrem dolů se dvěma vertikálně nad sebou umístěnými očky, v nichž se zachovaly zbytky železných nákončů upínacích řemínků. Ze spojnici ramen vybíhá krátký, mírně dolů směřující krček, v jehož koncovém rozštěpení je uchyceno šesticípé ozubené kolečko. Popsaná ostruha představuje poměrně běžný středověký typ, který kolem přelomu 12. a 13. století začal vytlačovat starší typy ostruh s trnovými bodci. Od poloviny 13. století začínají ostruhy s kolečkem dominovat a zhruba od konce 13. až do poloviny 14. století se lze s nimi setkat na území takřka celé Evropy. Varianty s manžetou na spojnici ramen jsou pak považovány za poněkud mladší, a lze je datovat do průběhu 13. až 14. století s možným přesahem do prvních desetiletí století následujícího (např. Vích, Žákovský 2012, 108–109; 2016, 316).

Literatura

Vích, D., Žákovský, P. 2012: Soubor kovových předmětů z dosud neznámé lokality na Litomyšlsku. *Archeologické rozhledy* LXIV(1), 89–128.

Vích, D., Žákovský, P. 2016: Vojenské vybavení bojové družiny před husitskou revolucí. Soubor militarií z hradu Orlík u Brandýsa nad Orlicí ve východních Čechách. *Památky archeologické* CVII, 279–351.

Summary

In May 2020, D. Bláha accidentally discovered a complete iron spur with a rowel (Fig. 12) about 480 m south of Holedná Hill, Brno-Jundrov cadastral area (Brno-City District). The spur can be generally dated to the 13th or 14th century.

Michal Přichystal, Daniel Bláha

Obr. 12. Brno, Holedná. Železná ostruha. Foto M. Přichystal.

Fig. 12. Brno, Holedná. Iron spur. Photo by M. Přichystal.

Brno (k. ú. Komárov, okr. Brno-město)

Ul. Dornych č. p. 47.

Industriální období 1. Plošný odkryv. Záchraný výzkum. Uložení nálezů: dočasně Archaia Brno z. ú.

Lokalizace: WGS-84 – 49.1856153N, 16.6225231E

V jarních měsících roku 2020 proběhl záchraný archeologický výzkum v Brně na ulici Dornych č. p. 47 (obr. 13; Zbrank 2021), v prostoru bývalé chemické továrny Hochstetter a Schickardt (bývalé škrobárny). Jedná se o první chemickou továrnu v České republice, která byla prozkoumána v plném rozsahu. Továrnu založil v roce 1843 K. Ch. Hochstetter, a to za přispění významného podnikatele K. Offermanna. V roce 1845 se zakladatel spojil s G. Schickardtem. Továrna vyráběla zpočátku hlavně barviva pro textilní průmysl (např. ferrokyanid draselný zpracováním krve z městských jatek, kyselinu kyanovodíkovou apod.). Následně došlo k rozšíření továrny i výroby a za první republiky patřil škrobárenský provoz k nejmodernějším v zemi. Na konci 2. světové války byla nejstarší část továrny prakticky zničena a budovy strženy a nahrazeny (Smutný 2012, 165–166). Při realizaci developerského projektu byly záchraným archeologickým výzkumem odkryty dochované části nejstarší tovární budovy a dvůr.

Výzkum byl realizován v několika etapách, přičemž se podařilo odhalit reliktů různých budov, případně jejich zázemí (obr. 14). Šlo například o prostory zobrazené na stavebním plánu z roku 1945 jako prostory pro výrobu sirníku sodného (1), budovu pro generátor a sklad plynu (2), tovární komíny (3), zázemí